

TİP ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU

ÇOCUK HAKLARI BÜLTENİ #15

İÇİNDEKİLER

3 • Giriş

4 • Genel Başkanımız Erkan Baş'ın Sözcü Tv "Öyle mi Sahiden?" Programındaki Konuşması

5 • Parti Sözcümüz Sera Kadıgil'in Sözcü Tv "Neler Yaşatıyorlar Bize!" Programındaki Konuşması

7 • Açıklamalar ve Faaliyetler

13 • Mayıs-Haziran Aylarında Yazılı Medyada Yer Alan Çocuk Haberleri

19 • Çocuklara Sorduk

20 • Velilere Sorduk

21 • Eğitim Hakkı: Çocukları Sisteme Uydurmak Değil, Eğitim Sistemini Çocuklara Göre Kurmak

26 • Yemişim Sizin Sınav Güvenliğinizi

29 • Engelli Çocukları Değil, Eğitim Sistemini Değiştirmek Zorundayız

Giriş

Çocukların ezberleyen değil düşünen, yarışan değil gelişen, itaat eden değil sorgulayan, rekabet eden değil dayanışan bireyler olarak yetişmesini bir hak olarak değerlendirmek ne kadar anlamlı. Neredeyse her ebeveynin kendi çocuğu için istediği başarıyı, güzellikleri, refahı her çocuk için hayal etmesi, hedeflemesi, bu amaçla mücadele etmesi ne kadar değerli.

Türkiye İşçi Partisi olarak eğitimin piyasalaştırılmasına, kamusal eğitimin sistematik biçimde zayıflatılmasına ve çocukların nitelikli eğitime erişiminin ailelerin maddi olanaklarına bırakılmasına karşı çıkıyoruz. Eğitimin bir hak olmaktan çıkarılıp bir hizmete, öğrencilerin ise müşteriye dönüştürüldüğü anlayışı kabul etmiyoruz. Çünkü nitelikli eğitim bir ayrıcalık değil, devletin her çocuk için eşit biçimde sağlamakla yükümlü olduğu temel bir haktır.

Ücretsiz ve nitelikli eğitime erişim yalnızca bireysel bir fırsat meselesi değildir, toplumsal bir adalet meselesidir. Bir çocuğun hangi mahallede, hangi ailede, hangi gelir düzeyinde dünyaya geldiği; onun neyi öğrenip neyi hayal edebileceğini belirlememelidir. Oysa bugün Türkiye’de eğitime erişim giderek daha fazla satın alma gücüyle ilişkilenebilmektedir: dersane, özel okul, kurs, dijital araç. Kamusal eğitim sistemi bu eşitsizliği telafi etmek yerine pekiştiren bir yapıya büründüğünde, ücretsiz eğitim hakkı yalnızca kâğıt üzerinde var olmaya devam eder. Her çocuğun bu haktan gerçek anlamda yararlanabilmesi için devletin yükümlülüğü, kapıyı açmakla değil; her çocuğun o kapıdan eşit koşullarda geçebilmesini sağlamakla biter.

Türkiye İşçi Partisi olarak savunduğumuz eğitim anlayışı nettir: Eğitim bir piyasa alanı değil, kamusal bir insan hakkıdır. Eğitim bir ayrıcalık olarak görülmemelidir. Doğduğumuz çevrede sahip olduğumuz eşitsizliklerin etkisinin azaltılması, doğum anında sahip olduğumuz eşitliği yeniden üretebilmemiz için her çocuğun koşulsuz eşit, bilimsel, pedagojik eğitime ücretsiz erişimi sağlanmalıdır.

Çocuk Hakları Komisyonu

Genel Başkanımız Erkan Baş'ın Sözcü Tv “Öyle mi Sahiden?” Programındaki Konuşmasından

2026'da oluşan bütçenin %1,5'iyle Türkiye'deki bütün çocukların karnını doyurmak mümkün ama yapmıyorlar. Onun yerine çocukları MESEM'de nasıl çalıştırırız, patronlara nasıl daha ucuz iş gücü haline getiririz diye düşünen bir zihniyet var. Çocukları tarikatlara nasıl mahkum hale getiririz diye düşünen bir zihniyet olduğu için, yani bir tercih sonucu böyle oluyor.

Bak çok basit bir şey söyleyeceğim; köyün yemek meselesi... Türkiye'deki bütün özel okulları, bütün özel hastaneleri kamulaştırırsın. İnsanlar hasta olsun da ben buradan para kazanayım değil de 'insanlar hasta olmasınlar' mantığıyla, yani önleyici sağlık hizmeti anlayışıyla sağlık sistemini yeniden dizayn edersin. Türkiye'de eğitim ve sağlık alanındaki sorunların çözümü bir-iki yıllık bir iştir; bütün sorunları burada çözebilirsin.

Türkiye'nin en büyük sorunlarından bir tanesi de işsizlik. Geçen gün bir araştırma okudum; dünyada gelecek yıllardaki nüfusları tartışıyorlar, ileriye dönük projeksiyonlar geliştiriyorlar. Biz ise bırakın uzun vadeyi, 2030 için dahi plan yapamıyoruz. Oysa çok basit:

1. 2030'da bizim kaç öğretmene ihtiyacımız var?
2. Kaç mühendise, kaç doktora, kaç diş hekimine ihtiyacımız var?

Hepsini planlarsın. Buna göre üniversitelerdeki kontenjanları belirlersin. Böylece hem çocuklar iyi eğitim alır, hem Türkiye toplumunun ihtiyaç duyduğu alanlara yetişmiş insan gücü sağlarız, hem de hiç kimse işsiz kalmaz.

Mesele şurada: Kapitalizm her şeye para gözüyle baktığı için ve piyasa anarşisiyle yönetmeye odaklandığı için bu planları yapmıyor. Tam tersini yapıyor; “Ben nasıl daha fazla para kazanabilirim?” diye bakıyor.

Nüfus, eğitim durumu, sosyal imkanlar ve coğrafi nitelik açısından baktığımda; Türkiye, dünyada sosyalizme en uygun coğrafyalardan bir tanesidir ve böyle bir sistemde Türkiye toplumu çok hızlı biçimde büyük bir kalkınma yaşar.

Parti Sözcümüz TİP İstanbul Milletvekili Sera Kadıgil'in 19 Haziran'da Sözcü Tv "Neler Yaşatıyorlar Bize!" Programındaki Konuşması:

"Ve sonra geldiğimiz nokta bu. Çocuğun nitelikli cinsel istismarı üzerinden 18-19 sene ceza almış bir sözde baba; çocuğu gözleri önünde kendi elleriyle istismar edilsin diye vermiş bulunan bir baba... Bunları geçiyorum, mahkeme yargılayabilir, bir suç unsuru görmeyebilir. Ancak mahkemenin yargıladığı ve 19 yıl gibi ağır bir hapis cezasıyla cezalandırdığı bir sözde baba, bugün neredeyse şenliklerle tahliye edildi. Ve haberinizde verdiğiniz gibi, teşekkürler eşliğinde yapılıyor bu.

Az önce ben öğretmenlerin yanından çıktım mesela. Binlerce öğretmen mülakat mağduruyken, on binlerce öğretmen özel sektörde ve kamuda sömürülürken ve bunların öğrencileri okula aç giderken, onlara bir öğün yemek vermekten aciz bulunan bu devletin gücü neye yetiyor? Çocukları istismar edenleri, yatmaları gereken ceza bitmeden hapisten tahliye etmeye yetiyor belli ki.

Türkiye aslında şu anda 'bir yere gidiyor' demek yanlış olur. Bir yere gitti Türkiye, halihazırda orada. Hani böyle 'sonumuz ne olacak?' gibi konuşmalar yapıyoruz ya; yok, gelebileceğimiz en berbat noktaya zaten AKP rejimi, saray rejimi yüzünden gelmiş bulunuyoruz.

Şu anda sistemi iki bacaklı bir yapı üzerinden yürütüyorlar: Sadece patronlara hizmet için var olan bir saray rejimi var. Sadece zenginler ve onların gözünde fakirlerden ibaret bir yer var. Bunu kendi tabanları gözünde meşrulaştırmaya çalıştıkları bir laiklik karşıtlığı üzerinden yapıyorlar. Bakın, inanın bunu içten bir

şekilde yaptıklarını bile düşünmüyormuşum artık. Bu şeriatçı kisvesi onların üstlerine giymeye çalıştıkları bir süs, bir sis bulutundan ibaret. Paradan başka hiçbir şeyi umursamayan ama arada Türkiye'nin laikliğine de göz dikerek güya kendi tabanını konsolide etmeye çalışan bir rejimle yönetiliyoruz.

Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in komisyonlardaki, genel kuruldaki açıklamaları ve genel olarak Türkiye'deki eğitim politikalarının hepsi hedefli. Ülkemizdeki çocukları ne birey, ne yurttaş, ne de geleceği olan insanlar olarak görüyorlar; her şey ucuz iş gücünden ibaret.

Sürekli 'çocuk istiyoruz, çocuk yapın' diyorlar ya; çocuk istemelerinin tek bir sebebi var: Fabrikalarda, atölyelerde, MESEM'lerde (Mesleki Eğitim Merkezleri) ucuz iş gücü olarak çalıştırabilecekleri, hatta buralarda hayatını kaybedebilecek insanlar lazım onlara. Sistem bundan ibaret. Ataerkilliği ve kapitalizmi olağanüstü meşrulaştıran bir sistem içerisinde yaşıyoruz. İşte en son gördüğümüz olay: Bu insan 19 yıl ceza almıştı..."

"Ama burada, bu örnek özelinde sormak zorunda olduğumuz sorular var ve bunu hep birlikte sormak zorunda olduğumuzu düşünüyoruz. Bakın açıklamalar yapıldı: 18-19 yıl hapis cezası alan biri... 6 yaşında öz evladını istismar etsin diye bir müridine vermek, yıllar boyunca o çocuk reşit oluncaya kadar onu o zulümden çıkartmamak ve bu istismarın bir faili olmak...

Bu ülkede 19 yıl hapis cezası almanın karşılığı 3 sene yatmak mıdır? Üstelik açık açık teşekkür ediyorlar. Bu fırsatı verdiğiniz için bir kez de sizin vesilenizle sormak istiyorum; Adalet Bakanına soruyorum bunu:

- Bu tahliye için kimlerle görüştüler?
- Bu görüşmeler kimlerle yapıldı?
- Neden teşekkür üstüne teşekkür ediliyor? Teşekkür edilecek burada ne yapıldı?

Faaliyetler ve Açıklamalar:

Komisyon Açıklamaları:

GELECEĞİMİZİ BU DÜZENE TESLİM ETMEYECEĞİZ

Bir Eğitim yılı daha sonuna geldik ve geride derinleşen eşitsizlikler, güvencesizlik, yoksulluk ve toplumun hafızasından uzun yıllar silinmeyecek acı olaylar kaldı.

Bu yıl çocuklar okullarda aç kaldı, yetersiz beslendi ve temiz içilebilir sudan dahi mahrum bırakıldı. Milli Eğitim Bakanlığı bir öğün yemek için gerekli bütçeyi ayırmadı ve bu konuda hiçbir aksiyon almadı. Bu yıl çocuklar MESEM adı altında köle gibi çalıştırılıp iş kazalarında hayatlarını kaybettiler.

Bu yıl, çocukların okullarda güvende olmadığını gördük. Okullarda yaşanan saldırılar, şiddet olayları ve can kayıpları, eğitim kurumlarının nasıl ihmal edildiğini bütün açıklığıyla ortaya koydu. Çocukların kendilerini en güvende hissetmeleri gereken yerler olan okullar, ne yazık ki kaygının, korkunun ve güvensizliğin mekânlarına dönüştürüldü. Bu yıllardır yürütülen eğitim politikalarının ve hedef alınan çocuk politikalarının; çocukların, öğretmenlerin ve velilerin ihtiyaç ve yararına göre değil, iktidarın ve sermayenin çıkarları doğrultusunda şekillendirilmesinin sonucunda ortaya çıkan tablodur.

Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in ve Saray rejiminin eğitim politikaları, eğitimi kamusal bir hak olmaktan çıkarıp piyasanın ve ideolojik müdahalelerin alanına dönüştürmüştür. Kamusal okulların kaynakları sistematik olarak yetersiz bırakılırken, eğitimin niteliksizleştirilmesi ve dinselleştirilmesiyle özel öğretim teşvik edilmiştir. Eğitim sermayesi büyütülmüş, çocukların nitelikli eğitime erişimi ise ailelerin ekonomik gücüne terk edilmiştir. Bugün milyonlarca veli, çocuklarının nitelikli eğitim alabilmesi için kredi çekmekte, borçlanmakta, hayat pahalılığı altında ezilmektedir.

Diğer taraftan özel okullarda öğretmenler asgari ücret düzeyinde bile olmayan maaşlarla, güvencesiz, sendikasız ve ağır çalışma koşulları altında adeta modern kölelik düzenine mahkûm edilmektedir. Özel okul patronları servetlerine servet katarken, o okulları ayakta tutan öğretmenler yoksulluğa itilmektedir. Yüzbinlerce atanamayan öğretmen, yıllarını verdiği eğitimden sonra işsizliğe ve belirsizliğe mahkûm edilmiştir. Mülakat adı altında sürdürülen uygulamalar, liyakat ilkesini ortadan kaldırmış; genç öğretmenler arasında umutsuzluğu, adaletsizlik duygusunu ve geleceksizliği büyütmüştür.

Mülakat mağduru ve özel okul öğretmenlerin bugün yürüttüğü direniş, yalnızca ücret ve çalışma koşullarına ilişkin bir hak arayışı değil, eğitim alanında yıllardır sürdürülen özelleştirme politikalarına karşı yükselen toplumsal bir itirazdır. Bir zamanlar büyük ölçüde kamusal ve güvenceli bir meslek olan öğretmenliğin güvencesizleştirilmesi, eğitim emekçilerinin sermaye karşısında daha kırılgan hale getirilmesinin sonucudur.

Kamuda çalışan öğretmenler de farklı bir tablo yaşamamaktadır. Enflasyon karşısında eriyen ücretler, artan yaşam maliyetleri ve derinleşen ekonomik kriz, öğretmenlerin mesleki ve insani yaşam koşullarını her geçen gün daha da ağırlaştırmaktadır. Bir ülkenin öğretmeni yoksullaştırılıyorsa, o ülkenin geleceği de yoksullaştırılıyor demektir. Bugün ihtiyaç duyulan şey, eğitim ve sağlık gibi temel kamusal hizmetlerin piyasanın insafına bırakılmasına karşı güçlü bir siyasal hat örmek; öğretmenlerin direnişini kamusal, eşit ve parasız eğitim talebiyle birleştirerek daha geniş bir toplumsal mücadeleyi büyütmektir.

Eğitim emekçileri güvencesizliğe, öğrenciler eşitsizliğe, veliler borç batağına sürüklenirken; kazanan saray iktidarı ve sermaye olmuştur. Çocukların beslenme sorunları, derinleşen yoksulluk, okul terkleri, çocuk işçiliği ve mesleki eğitim adı altında ucuz işgücü üretme politikaları bu yıl da büyüyerek devam etmiştir. Bilimsel ve laik eğitim anlayışı geriletilmiş, kamusal eğitimin içi boşaltılmıştır.

Öğretmenin güvencesi ile öğrencinin nitelikli eğitim hakkı aynı mücadelenin parçasıdır.

Özel okul öğretmenininsanica çalışma talebi ile çocuğunu borçlanarak okutmaya çalışan velinin talebi aynıdır.

Atanamayan öğretmenin adalet arayışı ile kamusal, eşit ve bilimsel, anadilde eğitim talebi birbirinden ayrı değildir.

Eğitim emekçileri, öğrenciler ve veliler aynı taraftadır.

Karşımızda ise, eğitimi hak değil, bir piyasa; öğretmeni bir eğitim emekçisi değil, ucuz işgücü; öğrenciyi ise eşit yurttaş değil, itaatkâr bireyler ve sermayenin ucuz iş gücü olarak gören bir rejim bulunmaktadır.

Bu nedenle eğitim-öğretim yılını kapatırken bir kez daha söylüyoruz:

Eğitim haktır alacağız!

Çocuklarımızın geleceğini bu düzene teslim etmeyeceğiz!

Öğretmenin emeğinin değersizleştirilmesine sessiz kalmayacağız!

Mülakat mağduru öğretmenlerin, özel okul öğretmenlerinin ve tüm eğitim emekçilerinin yanında olmaya devam edeceğiz.

Nitelikli, bilimsel, laik, anadilde ve kamusal eğitim hakkını daha güçlü savunacağız!

Çünkü çocuklarımızın geleceği, patronların kârından; öğretmenlerin emeği ise sermayenin kar hirsından daha değerlidir.

Biz kazanacağız!

Eğitim Hakkı Dayanışma ve Mücadele Ağı

ÇOCUKLAR BÜYÜYÜNCE NE OLACAKLARINI HAYAL ETME HAKKINA SAHİP Mİ?

Çocuk işçiliği, ülkemizde derinleşen yoksulluğun kaçınılmaz bir sonucu olarak yaygınlaşmaktadır. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) verilerine göre Türkiye’de 6,5 milyon ÇOCUK şiddetli yoksulluk içinde yaşamaktadır. Bu veri, her beş çocuktan birinin yeterince beslenemediğini, her dört çocuktan birinin okula aç gittiğini ifade etmektedir. Yoksulluk derinleştikçe ailelerin çocuklarını çalıştırmaktan başka seçeneği kalmamaktadır.

Resmi rakamlara göre Türkiye’de kayıtlı çocuk işçi sayısı 1 milyon 372 bindir. TÜİK’in 2024 verilerine göre 15-17 yaş grubunun iş gücüne katılım oranı ise %24,9’a yükselmiş, yaklaşık 970 bine ulaşmıştır. Ancak gerçek durumun çok daha yüksek olduğu ortadadır. Zira bu sayıya Mesleki Eğitim Merkezi’nde (MESEM) çalıştırılan 500 bin çocuk, kayıt dışı istihdam edilen 15-17 yaş grubu ve 15 yaş altı çocuklar dahil edilmemiştir. Tüm bu gruplar hesaba katıldığında Türkiye’deki çocuk işçi sayısının 3 ila 4 milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir.

Asıl mesele bu rakamların ardındaki siyasi tercihtir. Çocuk işçiliği, ülkemizde tesadüfi bir toplumsal sorun değil, bilinçli olarak üretilmiş bir politikanın ürünüdür. Adayçıraklıkyaşının11-12’yeçekilmesi,MESEM’lerinyaygınlaştırılması ve çocuk çalıştıran işyerlerine finansman desteği sağlanması, çocuk emeğini ucuz iş gücü olarak sisteme dahil etme iradesinin somut göstergeleridir. İktidar, çocukları eğitim hakkından yoksun bırakırken aynı zamanda çocukları sermayenin kâr edebileceği bir kalem olarak görmektedir.

- Çocuk işçiliğini derinleştiren tüm yasal düzenlemeler geri alınmalıdır.
- MESEM uygulaması çocuk işçiliğini meşrulaştıran yapısından arındırılmalıdır.
- Mevsimlik tarım işçisi ailelerinin çocukları başta olmak üzere tüm çocuklara nitelikli, kesintisiz eğitime erişim güvence altına alınmalıdır.
- Çocuk yoksulluğunu besleyen ücret baskısı ve güvencesiz çalışma koşulları ortadan kaldırılmalı, aileler çocuklarını çalışmaya mahkûm eden yoksulluğa terk edilmemelidir.
- Çocuk işçiliğine maruz kalan her çocuk için çocuğun üstün yararı esas alınmalı, barınma, sağlık ve eğitime erişim bir hak olarak sağlanmalıdır.

Çocuk işçiliğiyle mücadele yalnızca bir güne ait bir çağrı değildir. Çocukların bedensel ve ruhsal gelişimlerinin çok ötesinde işlerde çalıştırılarak emeklerinin sömürülmesine karşı çıkmak her gün sürdürmek zorunda olduğumuz bir hak savunuculuğudur. Türkiye İşçi Partisi olarak bu mücadeleden geri adım atmayacaktır.

Çocukların emeğine değil, hayallerine ihtiyacımız var.

TİP Çocuk Hakları Komisyonu, 12 Haziran 2026

#çocukışçiliğinehayır

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ NEDİR?

TEHLİKELİ, EĞİTİMDEN ALIKOYAN, AĞIR...

ILO'ya göre aşağıdakiler çocuk işçiliği kapsamındadır:

- Çocuklar için zihinsel, fiziksel, toplumsal ve ahlaki açıdan tehlikeli ve zararlı işler.
- Çocukları okula devam etmekten alıkoyan işler.
- Çocukları okulu erken bırakmaya zorlayan işler
- Okulla birlikte yürütmek zorunda kaldıkları ağır ve uzun işler.

BUNLARIN HEPSİ BİR HAK İHLALİDİR.
BUNLARIN HEPSİ ÖNLENEBİLİR.

Çocuk Hakları Komisyonu

Emek Büro

#çocukışçiliğinehayır

TÜRKİYE'DE ÇOCUK İŞÇİLİĞİ

TARLALARDA, ATÖLYELERDE, SOKAKLARDA

TÜİK'in Çocuk İşgücü Araştırması'na göre 15–17 yaş grubunda yaklaşık 970 bin çocuk çalıştırılmaktadır. Tarım sektörü en yüksek paya sahipken, büyük bölümü mevsimlik göçle güvencesiz koşullarda istihdam edilmektedir.

Bu yalnızca bir sayı meselesi değil.
Milyonlarca çocuğun okul yılları, oyun hakkı ve sağlık hakkı çalınıyor.

Çocuk Hakları Komisyonu

Emek Büro

#çocukışçiliğinehayır

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ ANAYASAYA AYKIRI

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 50. maddesine göre; "Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar."

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Madde 32'ye göre; "Çocukların ekonomik sömürüye karşı ve tehlikeli olan ya da eğitimine zarar verecek veya sağlığı için zararlı olacak işlerde çalıştırılmaya karşı korunma hakkı vardır."

TÜRKİYE BM ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ'Nİ
30 YIL ÖNCE İMZALADI.

Çocuk Hakları Komisyonu

Emek Büro

#çocukışçiliğinehayır

ÇALIŞMAK ÇOCUKLAR İÇİN ZARARLI MI?

Hollywood filmlerinde gördüğümüz gibi çocuklar kapı önünde limonata satarak para kazansaydı bu sorunun cevabı "hayır" olurdu.

Ancak pedagojik eğitimi olan bir danışman gözetimi olmadan yetişkinlerle aynı ortamda, fiziksel gelişimlerine uygun olmayan ağır işlerde tehlikeli makineleri kullanmak, zehirli kimyasalları solumak gibi ciddi sağlık ve yaşam riski altında çalışmak çocukların sağlık, gelişim, eğitim, oyun, dinlenme, kültürel ve sportif etkinliklere katılma gibi temel haklarının ihlal etmektedir.

TARIM, OTOMOBİL, SANAYİ GİBİ AĞIR İŞLER
ÇOCUKLARIN FİZİKSEL, DUYGUSAL, SOSYAL GELİŞİMİNE
ZARAR VERMEKTEDİR.

Çocuk Hakları Komisyonu

Emek Büro

Bir eğitim öğretim yılı nasıl bitti

- Devlet, yıllık bütçesinin %1.5'ini kullanarak tüm çocuklara sağlıklı öğlen yemeği ile temiz içme suyu vermeyi tercih etmedi?
- Okullarda temizlik hizmeti sağlanmadı, lavabolara sabun konmadı.
- MESEM'li öğrenciler iş kazaları yaşadı. Kimi sağlığını kaybetti, kimileri ise ne acı ki yaşamını yitirdi.
- Öğrenciler silahla okul bastı, arkadaşlarını, öğretmenlerini yaraladı, öldürdü.
- Anayasal haklarını arayan öğretmenler polisin ağır şiddetine maruz bırakıldı.
- Öğrenciler sınıfta ders dinlemek yerine, okulun önünde biber gazı yiyen öğretmenlerini izledi.

Açlıkla, güvencesizlikle ve baskıyla büyüyen çocuklarda zorbalık rastlantı değildir.

İktidar gücüyle polisin, cemaatlerin desteğiyle Milli Eğitim Bakanlığının öğretmenlere uyguladığı şiddet devam ederken okullarda çocukların birbirine zorbalık yapması nasıl engellenecek?

Çocukların zorbalıkla yalnız kalmaması için yanınızdayız.

Bu sorunlarla mücadeleye devam edeceğiz.

Komisyon Faaliyetleri:

TİP Ataşehir ilçe örgütü karne gününde 1 Mayıs Deniz Gezmiş Parkı'nda yaklaşık 200 çocukla bir buluşma gerçekleştirdi. Karne sevincini çocuklarla dayanışarak, müzikli oyunlar ve kahkahalarla birlikte büyütmeyi hedeflediler.

Çocukların geleceğinin yoksulluğa, eşitsizliğe ve karanlığa teslim edilmediği, bilimin, sanatın ve özgürlüğün egemen olduğu bir ülke için mücadeleyi sürdüren üyelerimiz her çocuğun nitelikli eğitime, güvenli oyun alanlarına ve insanca bir yaşama erişebildiği bir gelecek için hem çocuklarla hem de ebeveynlerle bir araya gelmenin çok değerli olduğunu belirtti.

“-Çocukların yüzündeki gülümseme, eşit ve aydınlık yarınların en güçlü umududur. Dayanışmayla, birlikte kazanacağız.”

MAYIS-HAZİRAN AYLARINDA YAZILI MEDYADA YER ALAN ÇOCUK HABERLERİ

Mayıs başında 15 yaş altı çocukların sosyal medya kullanımına yönelik düzenlemeler Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yine mayıs başında, İskenderun’da 15 yaşındaki MESEM öğrencisi, elektrik akımına kapılarak hayatını kaybetti. Mahir Buğra, Yiyecek İçecek Hizmetleri bölümünde okuyordu ama ona tatil günü elektrik kaçağı tamir edilirken yardım etme görevi verilmişti. Sadece mayıs ayında, Mahir Buğra gibi 7 çocuk işçi hayatını kaybetti. Öte yandan, 12. Yargı Paketi ile 15-18 yaş aralığındaki çocuklarca işlenen kimi suçlarda cezaların ağırlaştırılması ve çocukların yetişkinlerle aynı oranda ceza alması tartışılıyor. Günü değiştirilen LGS sınavı 14 Haziran’da gerçekleşti. Ayrıca, geçtiğimiz iki ayda, Sevgi Evlerinde çocuklara uygulanan sistematik şiddet eylemleri ve Bartın’da 13 yaşında bir çocuğun 26 kişi tarafından sistematik istismarı haberleri gündeme geldi.

Sistematik. Geçtiğimiz iki ayda tanık olduklarımızı en iyi tanımlayan kelime. Çocuk düşmanlığı, bugün, sistematik hale gelmiştir. Devletin kurumlarında, devletin düzenlemelerinde ve toplumsal organizasyonun diğer kademelerinde çocuk düşmanlığı görünür ve süregelen hale gelmiştir. İktidar ve organları, yasaklarla “çocuklar için güvenli dijital alanlar” oluşturma masalı anlatıyor, “kamu vicdanı, vatandaşın ihtiyacı” diyerek devletin asli görevi olan çocuğun esenliğini sağlamayı kendi çıkarları ile takas ediyor, yoksullaştırdığı çocukları MESEM’lere ve cemaatlara mahkum ediyor. Örgütlü çocuk düşmanlığı karşısında, kalıcı ve örgütlü bir mücadele hattının büyütülmesi acildir. Çocukları söz sahibi özneler olarak içeren alternatiflerin hayatın her alanında oluşturulması ve yaygınlaştırılması sorumluluğumuzdur.

Çocuk Hakları Komisyonu

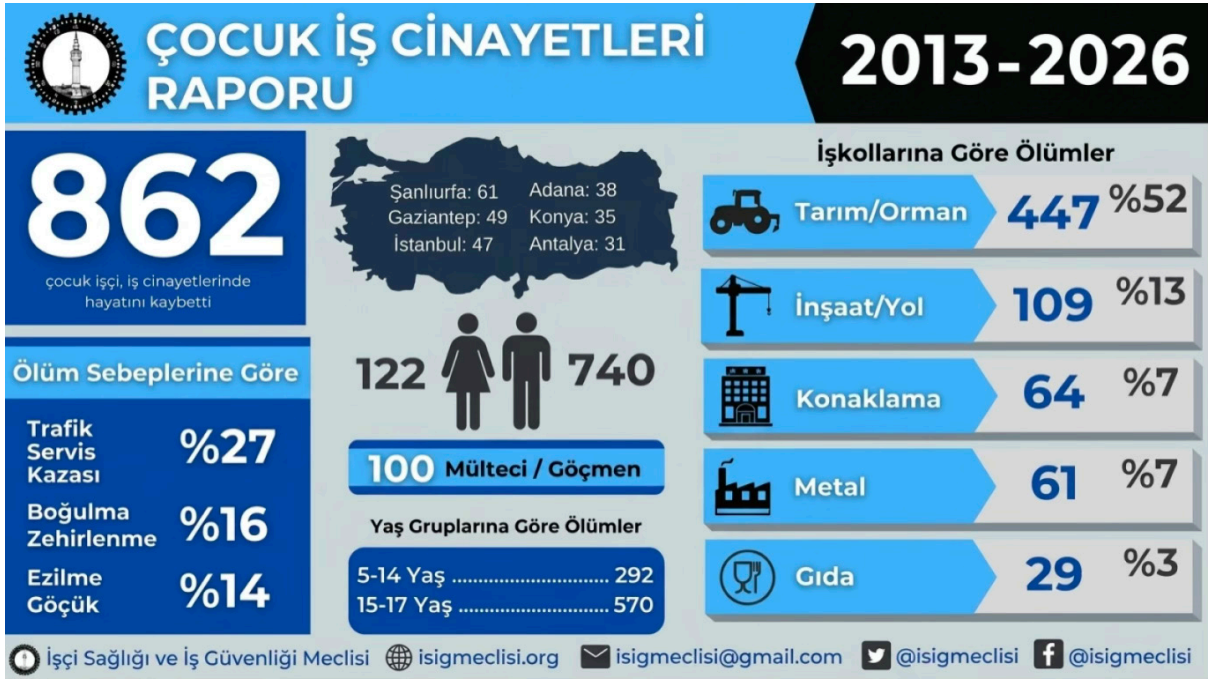
Hatay İskenderun'da 1 Mayıs İşçi Bayramı'nda çalıştırılan Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) öğrencisi 15 yaşındaki Mahir Buğra Karagön, staj yaptığı pastanede elektrik akımına kapılarak yaşamını yitirdi.

<https://www.isigmeclisi.org/21642-goz-gore-gore-mesem-cinayeti-hayatini-kaybeden-15-yasindaki-cocugu-dah>

Çocuk İşçiliğine ve İş Cinayetlerine Karşı Mücadeleye... Mayıs ayında 212, yılın ilk beş ayında en az 835 işçi hayatını kaybetti.

<https://www.isigmeclisi.org/21671-cocuk-isciligine-ve-is-cinayetlerine-karsi-mucadeleye-mayis-ayind>

İSiG Meclisi Mayıs raporu yayınlandı. Mayıs ayında, 1'i MESEM'de olmak üzere 7 çocuk işçi hayatını kaybetti. Son 13 yılda ise en az 862 çocuk hayatını kaybetti.

"Bebeğini borcu nedeniyle alamayan anne, MESEM'e ücretler düşük diye gitmeyen çocuk..."

Sol Haber: Ali Ufuk Arıkan <https://haber.sol.org.tr/haber/bebegini-borcu-nedeniyle-alamayan-anne-meseme-ucretler-dusuk-diye-gitmeyen-cocuk-410009>

Erişim tarihi: 14 Haziran 2026

"Okul çağındaki çocuklar için, ergenlik dönemindeki çocuklar için ciddi bir akran zorbalığı var. Okula devam etmeyenlerin yüzde 50'sinin nedeni akran zorbalığı olabilir gerçekten. Bir diğer nedeni tabii ki maddi zorluklar. Çocuklar okulu bırakıp çalışmak durumunda kalıyorlar. Bu bir yerden sonra hem okuldaki zorbalığa maruz kalmayacağı hem de para kazanacağı bir ikili

faydaya dönüşüyor. Her şeyi öğrenmiş durumdalar. Örneğin, göçmenlerde çocuk işçiliği tespit etmeniz çok zordur. Çünkü geldiklerinde çalıştıklarını söylememeleri gerektiği ilk öğrendikleri şey oluyor. Bunlar daha çok saha çalışmasından karşımıza çıkar çocuklar.”

“MESEM diye bir şey başladı sonuç olarak, çocuk işçiliği meşrulaştıran bir yanı var. Ama bizim çalıştığımız alanda şu bir gerçek, çocuk gidiyor ve çalışıyor. Bize de kurum olarak ‘çocukları MESEM’e yönlendirin’ dediler. Birkaç çocuk için denedik bunu. Okula gitmiyor, okul devamsızlığı var, çalışmak istiyor. Yani uygun görünüyor bu eğitimin de devam edeceği bir yanı olduğu iddiası nedeniyle. Ancak şöyle sonuçlarla karşılaşıyoruz: MESEM daha az para veriyor. “Ben dışarda çalıştığımda daha çok para alıyorum” diyor ve doğal olarak MESEM’de çalışmak istemiyor.

EĞİTİM

Kız çocukları ortaokul mezunu bile olamadı: Eşitsiz eğitim!

Birgün: Deniz Güngör <https://www.birgun.net/haber/kiz-cocuklari-ortaokul-mezunu-bile-olamadi-esitsiz-egitim-716112>

Erişim tarihi: 12 Haziran 2026

Eğitim izleme istatistikleri cinsiyete bağlı ortalama eğitim süresinde illere göre yansıyan eşitsizliği ortaya koyuyor. TÜİK tarafından Haziran ayında açıklanan Ulusal Eğitim İstatistikleri 2025 verilerine göre, “ülkedeki tam 30 ilde kız çocukları ortaokul mezunu olamazken bu illerdeki ortalama eğitim süresi 7,5 yıl oldu.”

ERG’nin 2025 yılında yayımladığı Eğitim İzleme Raporu da aşağıdaki tablo ile yıllar içinde ortaöğretim okullaşma oranlarının bazı illerde kız çocukları için gerilediğini gösteriyor.

Detaylar için bkz. Kesbiç, K., Terzi, G. N., Korlu, Ö., Gencer, E. G. ve Arık, B. M. (2025). Eğitim izleme raporu 2025. Eğitim Reformu Girişimi.

<https://www.egitimreformugirisimi.org/yayinlar/egitim-izleme-raporu-2025>

TÜGVA’dan dini yaz okulu: Asıl amaç cemaatçi örgütlenmeye hizmet

Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/tugva-dan-dini-yaz-okulu-asil-amac-cemaatci-orgutlenmeye-hizmet-2511395>

Erişim tarihi: 13 Haziran 2026

“Renklensin Yaz Okulumuz” sloganıyla TÜGVA 81 ilde yaz okulu başvuruları açtığını duyurdu. Kur’an, Adabı Muaşeret gibi derslerin olduğu yaz okuluna 2. Sınıftan 8. Sınıfa öğrenciler alınıyor.

İl Milli Eğitim logolu afişler tepki çekti: İzmir’de öğrenciler milli maç için sabah namazına çağrıldı.

Evrensel: https://www.evrensel.net/haber/5988036/il-milli-egitim-logolu-afisler-tepki-cekti-izmirde-ogrenciler-milli-mac-icin-sabah-namazina-cagrildi?utm_source=feedly_feed&utm_medium=rss&utm_campaign=rss_syndication

Erişim tarihi: 13 Haziran 2026

Sabah namazı, çorba ikramı ve milli maç heyecanı. Veli gruplarında paylaşılan ve MEB ismini taşıyan bilgilendirmenin kim tarafından yapıldığı, organizasyonun hangi araçlar ve kaynaklarla düzenlendiği bilinmiyor. İzmir’de öğretmenler ve veliler, MEB eliyle bu şekilde yönlendirmenin yapılması konusunda tepkili.

ŞİDDET VE İSTİSMAR

Bartın’da 13 yaşındaki kız çocuğunun 26 kişi tarafından cinsel istismarında iddianame:

T24: Can Öztürk https://t24.com.tr/gundem/bartinda-13-yasindaki-kiz-cocugunun-36-kisi-tarafindan-cinsel-istismarinda-iddianame-savciliktan-gruplar-tarafindan-zincirleme-sekilde-istismar-ve-yasini-bilemelerine-ragmen-istismara-devam-edildi-tespiti,1324276?_t=1781395922916

Savcılıktan “Gruplar tarafından zincirleme şekilde istismar” ve “yaşını bilemelerine rağmen istismara devam edildi” tespiti! “Bartın’da 13 yaşındaki bir kız çocuğunun sistematik bir şekilde istismar edilmesi olayında, 26 kişi hakkında iddianame hazırlandı. Toplanan deliller kapsamında mağdurun “2-3 kişiden oluşan gruplar tarafından zincirleme şekilde istismar edildiğini” ve bazı şüpheli failler tarafından “başka kişilerle cinsel ilişkiye girmeye zorlandığını” tespit eden savcılık mağdurun yaşının 18 yaşından küçük olduğunun açık bir şekilde anlaşılır olduğunu belirtti. Şüpheli failler de iddialar hakkında “Yaşını daha büyük biliyordum, aramızda cinsel bir ilişki olmadı” dedi. Savcılık, şüpheli faillerin ifadelerinin suçtan kurtulmaya yönelik olduğunu belirtti.

ABD ihbarıyla Türkiye’de çocuk istismarı ağı ortaya çıkarıldı: 58 ilde 219 şüpheli

Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/abd-ihbarıyla-turkiye-de-cocuk-istismari-agi-ortaya-cikarildi-58-ilde-219-supheli-2511913>

“ABD merkezli bir ihbar üzerine başlatılan soruşturmada, Türkiye’de faaliyet gösteren geniş çaplı bir çocuk istismarı ağı ortaya çıkarıldı. Uzun yıllar servis şoförlüğü yaptığı belirlenen bir şüphelinin telefonunda yüzlerce istismar görüntüsü bulunurken, 58 il ve Almanya’da toplam 219 kişinin bu görüntüleri satın aldığı tespit edildi.”

Ayvacık Sevgi Evlerinde Çocuklara Eziyet İddiası

canakkalekalem.com: <https://www.canakkalekalem.com/ayvacik-sevgi-evlerinde-cocuklara-eziyet-iddiasi/164699>

İddialara göre Sevgi Evlerinde 2010-2023 yılları arasında 30 çocuğa sistematik şekilde kötü muamelede bulunulmasına yönelik davanın ilk duruşması 15 Mayıs'ta gerçekleşti. İkinci duruşmanın 14 Temmuz'da gerçekleşeceği biliniyor. Süreci il örgütümüz ve komisyonumuz ile takip etmekteyiz.

ADALET SİSTEMİ

Fatih Çocuk Büro'da hak ihlali başvurusu: Kamera kaldırıldı, koşullar iyileştirildi

Bianet: <https://bianet.org/haber/fatih-cocuk-buroda-hak-ihlali-basvurusu-kamera-kaldirildi-kosullar-iyilestirildi-320174>

Erişim tarihi: 12 Haziran 2026

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezinin Kamu Denetçileri Kurumuna yaptığı başvuru sonucunda Fatih İlçe Emniyet Müdürlüğü Çocuk Büro Amirliği'ndeki fiziksel koşullarda iyileştirmeler ve hak temelli müdahaleler sağlandı. Bu haberle birlikte, çocuk hakları alanında ihlallerin tespiti ve görünür kılınmasının ihlallerin engellenmesi ve çocuk dostu yaklaşımların yaygınlaştırılması mücadelesinde önemli olduğunu bir kez daha vurgulamak istiyoruz.

12 HAZİRAN ÇOCUK İŞÇİLİĞİYLE MÜCADELE GÜNÜ

İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi ile Öğrenci Sendikası "Sistematik Çocuk İşçiliği ve MESEM'le Mücadele" paneli düzenledi.

Bianet: <https://bianet.org/haber/mesemli-ogrenci-is-ogrenmek-icin-gittigimiz-yerde-kolelestiriliyoruz-320478>

Nalin Öztekin'in haberine göre panelde öne çıkanlar:

- Çocuk işçiliği bir çocuk hakları sorunudur.
- Haftada 6-7 gün çalışan çocuklar var.
- Denetimler önceden haber verilerek yapılıyor.
- Çocuklar iş kazası nedir, hakları nelerdir bilmiyor.
- Mesleki eğitim veren kişilerin pedagojik yeterliliğe sahip olması gerekir.
- Çocuk işçiliğine karşı kalıcı, örgütlü ve denetlenebilir bir mücadele hattı kurulması gerekli.

Fişek Vakfı, çıraklar için dayanışma ağı kurduğunu duyurdu.

Detaylar: <https://www.evrensel.net/haber/5988009/fisek-vakfi-ciraklar-icin-dayanisma-agi-kurdu>

Sermayenin Gölgesinde Can Pazarı: Habersiz Çalınan Çocukluk

Ayrim: Semih Sırrı Kuzu <https://www.ayrim.org/guncel/sermayenin-golgesinde-can-pazari-habersiz-calinan-cocukluk/>

Çocuk işçiliğiyle mücadele nasıl mümkün?

Bianet: Nalin Öztekin <https://bianet.org/haber/cocuk-isciligiyle-mucadele-nasil-mumkun-320461>

ÇOCUKLARA SORDUK

1) Adınız Soyadınız / Yaşınız / Yaşadığınız Şehir?

Ada / 15 / İstanbul

Buki / 12

Can Toprak KURTARAN / 14 / Gaziosmanpaşa, İstanbul

2) Bugüne kadar genel bir sınava girdin mi? (Özel okul sınavları, Lise Geçiş sınavı, vb) Evet ise hangileri?

Ada: Bu sene LGS ye giricem.

Buki: Yok.

Can Toprak Kurtaran: Evet, Bilfen Giriş Sınavı.

3) Okuldaki ders işleyişlerinden memnun musun? Genellikle öğrencilerin sınava hazırlanmasına yönelik testler yapılmasını nasıl değerlendiriyorsun?

Ada: Ders işleyişinden memnun değilim bizim yaşlarımıza göre bence bu dersler ve sorular çok ağır.

Buki: Memnunum

Can Toprak Kurtaran: Evet

4) İstedğin bir okula gidebilmek için nasıl bir değerlendirmeden / sınavdan geçmek isterdin?

Ada: Ortaokul puanıyla girmek isterdim.

Buki: Açık uçlu.

Can Toprak Kurtaran: Test.

5) Girdğin/gireceğin genel sınavların gelecekte hayatını etkileyeceğini düşünüyor musun? Neden?

Ada: Evet, çünkü eğitim sistemimiz buna göre şekillendi veya şekillendirildi.

Buki: Evet çünkü lise sınavı.

Can Toprak Kurtaran: Evet, çünkü eğitim sistemimiz buna göre şekillendi veya şekillendirildi.

VELİLERE SORDUK

“*Çocuğunuzun Sınava Giriş Sürecini Anlatır mısınız?

Sinem Varlı Aslantatar: Bu sene LGS sınavına girecek 14 yaşında bir kızım var. Sistemi ne kadar uygun görmesem de mecburen ayak uydurmak zorunda kalıyorum. Çocukların bütün bir lise geleceklerini bir güne, bir sınava ve tek hakla girecek olmalarından hoşnut değilim. Eğitimin bile parayla olduğu bir ülkede çocuklarımızı dershaneye göndermekte ve onlara destek olmakta zorlanıyoruz. Bu süreçte velilere ve öğrencilere maddi ve manevi bir destek de sağlanmıyor. Tekrar sınava gelecek olursak öğrencilerin de velilerin de ortak eşit şartlara sahip olmaması bu sınavın daha da gereksiz olduğunu gösteriyor. Her sene değişen eğitim sistemiyle dersler daha da zorlaşıyor ve çocuklarımızın gelecek kaygısı artıyor. Bunun sonucunda çocuklarımız eğitimden uzaklaşıyorlar. Bununla beraber tek hak verilen bu sınavı çocuğum kazanamazsa ya ortaöğretim başarı puanı ile devletin mecbur bıraktığı okullara gitmek zorunda ya da meslek lisesi “tercih edip” MESEM adı altında çocuk işçiliğini günden güne sömürüye çeviren iş yerlerinde çocuk işçi olmak zorunda...

Son olarak çocuklarımızın buhranlı ergenlik döneminde bu sınavla baş etmeye çalışırken biz veliler olarak da kendimizi kapana sıkışmış hissediyoruz. Sosyal olarak hayattan uzaklaşıp tamamen hayatımızı sınav sistemi ve ders çalışma programına göre ayarlıyoruz. Bu da hem ebeveynleri, hem de çocukları dönüşü olmayan tercihlere itiyor. Okulu sadece çok para kazanılacak meslekler seçmek için okumaları gerektiğine inanıyorlar.

EĞİTİM HAKKI: ÇOCUKLARI SİSTEME UYDURMAK DEĞİL, EĞİTİM SİSTEMİNİ ÇOCUKLARA GÖRE KURMAK

Seda Yegane

Eğitim hakkı yalnızca bir çocuğun okula kayıt yaptırabilmesi anlamına gelmez. Eğitim hakkı; nitelikli, erişilebilir, bilimsel, laik ve çocuğun üstün yararını önceleyen bir eğitime eşit biçimde ulaşabilme hakkıdır.

Ancak bugün Türkiye’de eğitim hakkını konuşurken yalnızca okul sayılarını, sınav başarılarını ya da müfredatı tartışmak yeterli değildir. Çocukların mutluluğunu, merakını, özgüvenini ve çocukluklarını da konuşmak zorundayız.

Önemli bir ayrım da yapmak gerekiyor. Bu yazı, özel okul modellerini yüceltmek ya da eğitimin özelleştirilmesini savunmak amacı taşıyor. Aksine, çocukların nitelikli eğitime ancak belirli ekonomik, hukuki veya sosyal koşulları sağlayabildiklerinde erişebilmelerinin yarattığı eşitsizliğe dikkat çekiyor.

İstanbul’da 1962 yılından bu yana faaliyet gösteren Pierre Loti Fransız Lisesi üzerinden yaptığımız bu görüşme, eğitim hakkı, kamusal eğitim ve çocukların üstün yararı üzerine önemli bir tartışmanın kapısını aralıyor. Türkiye’de doğrudan Fransız müfredatıyla eğitim veren bu kurum, yalnızca alternatif bir eğitim modeli sunmuyor; aynı zamanda eğitim politikalarına çocuk hakları perspektifinden yeniden bakmamızı da sağlıyor.

Bu yazı kapsamında görüştüğümüz bir veli, çocuklarını Pierre Loti’de okutma nedenini şu sözlerle açıklıyor:

“Ben Fransa’da eğitim aldım ve çocuklarımın da benim aldığım eğitime benzer bir sistemde yetişmesini istedim.”

Bu tercih ilk bakışta bireysel bir aile kararı gibi görünse de aslında Türkiye’deki eğitim sistemine dair daha geniş bir tartışmanın kapısını aralıyor.

Röportaj boyunca dikkat çeken en önemli noktalardan biri, eğitim yükünün giderek çocuklardan çok ailelerin omuzlarına bırakılması. Özellikle ilkokul çağındaki çocuklara verilen yoğun ödevler, proje çalışmaları ve sürekli değerlendirilme hali, eğitimi çocukların gelişim alanı olmaktan çıkarıp performans odaklı bir yarışa dönüştürüyor.

Birinci sınıf çağındaki çocuklara tek başlarına tamamlayamayacakları proje ödevleri veriliyor. Bu durumda eğitim sürecine velilerin sürekli müdahil olması bekleniyor.

Ancak burada gözden kaçırılan önemli bir gerçek var: Her ailenin ekonomik koşulları, çalışma saatleri, eğitim düzeyi ve çocuklarına ayırabileceği zaman aynı değil.

Dolayısıyla veli desteği üzerine kurulan her sistem, eğitimdeki eşitsizlikleri yeniden üretme riski taşıyor.

Röportajda aktarılan Fransız eğitim deneyiminde ise çocukların yaş gelişimine uygun ilerlenmesi, daha az ödev verilmesi, merak duygusunun ve eleştirel düşünmenin desteklenmesi öne çıkıyor.

Ancak bu karşılaştırmamızın amacı bir ülkenin eğitim sistemini diğerine üstün ilan etmek değildir. Asıl mesele, Türkiye’deki eğitim sisteminin neden çocukların ihtiyaçlarından çok sistemin ihtiyaçlarına göre şekillendiğini sorgulayabilmektir.

Çünkü eğitim politikalarının temel sorusu “Çocuk nasıl sisteme uyum sağlar?” değil, “Sistem çocukların gelişimini nasıl destekler?” olmalıdır.

Bugün birçok ailenin özel okulları tercih etmesi çoğu zaman bireysel bir tercihten çok, kamusal eğitim sistemindeki yapısal sorunların ve yetersizliklerin sonucudur. Hiçbir aile çocuğu için alternatif arayışına girmek zorunda bırakılmamalıdır. Herkes için eşit, ücretsiz, bilimsel, laik ve nitelikli bir kamusal eğitim sistemi inşa etmek devletin asli sorumluluğudur.

Çocukların iyi bir eğitim alabilmesi; ailelerinin gelir durumuna, vatandaşlık statüsüne, yabancı dil bilgisine veya belirli kurumlara erişebilme imkânına bağlı olmamalıdır.

Asıl sormamız gereken soru şudur: Türkiye’deki eğitim sistemi neden çocuğu merkeze almıyor?

Çünkü mesele ülkelerin birbiriyle kıyaslanması değil, eğitim politikalarının çocukların gerçek ihtiyaçlarına ne kadar cevap verebildiğidir.

Çocukların çocukluklarını yaşayabilmeleri de bir haktır. Eğitim, çocukluğu ortadan kaldıran değil; çocukluğu koruyan ve güçlendiren bir araç olmalıdır.

Bir çocuk okuldan eve ikinci bir mesaiye başlamış gibi dönmek zorunda değildir. Bir çocuk, ebeveynlerinin eğitim desteğine ne kadar erişebildiğine

göre başarılı ya da başarısız ilan edilmemelidir. Bir çocuk yalnızca sınav sonuçlarından ibaret değildir.

Röportajın bir diğer önemli boyutu ise idari kararların çocukların hayatlarına doğrudan etkisini görünür kılmasıdır. Görüştüğümüz aile, Millî Eğitim Bakanlığı'nın yabancı ülke okullarına ilişkin düzenlemeleri sonrasında iki çocuğunun bir süre farklı okullarda eğitim görmek zorunda kaldığını ifade etti. Millî Eğitim Bakanlığı'nın yabancı ülke okullarına ilişkin aldığı kararlar sonrasında Pierre Loti ve Charles de Gaulle gibi okullara yeni Türk öğrenci kayıtları sınırlandırıldı. MEB, bu kararın gerekçesini söz konusu okulların yasal statülerinin netleştirilmesi ve Türkiye'deki eğitim mevzuatıyla uyumlu hale getirilmesi olarak açıkladı. Bu süreçte ana sınıfı ve ilkokul birinci sınıflara yeni Türk öğrenci kaydı ile ara sınıflara yeni nakiller durduruldu. (1&2)

Nitekim görüştüğümüz aile de çocuklarının yeniden Pierre Loti'ye devam edebilmesi için uzun ve yorucu bir bürokratik süreç yaşadıklarını, hatta Mavi Kart (Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelerin yüksek vasıflı vatandaşlarına Fransa'da yasal olarak çalışma ve yaşama imkanı sunan özel bir oturma ve çalışma iznidir) uygulamasına geçmek zorunda kaldıklarını ifade ediyor.

Ancak mevzuat tartışmalarının merkezinde çocuklar yer almamalıdır. Çünkü alınan her karar, doğrudan bir çocuğun eğitim hayatını, arkadaş çevresini, dil gelişimini ve aidiyet duygusunu etkilemektedir. Burada tartışılması gereken şey mevzuatın teknik ayrıntılarından önce çocukların hayatında yarattığı etkidir.

Çocuk hakları perspektifi bize çok net bir ilke sunuyor:

Hiçbir eğitim politikası, çocuğun üstün yararının önüne geçemez.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin temel ilkelerinden biri, çocuğun üstün yararıdır. Devletlerin eğitim politikalarını oluştururken önceliği çocukların fiziksel, sosyal, psikolojik ve akademik gelişimine vermesi gerekir.

Çocuklar eğitim sistemine uyum sağlamak zorunda değildir; eğitim sistemi çocukların ihtiyaçlarına göre yeniden inşa edilmek zorundadır.

1. Bu okulları seçme sebebiniz nedir? Okulların ücreti nedir? Zam yapılıyor mu ya da hangi oranlarda oluyor?

Bizim bu okulları tercih etme sebebimiz, Fransa müfredatını uygulayan tek okul sistemi olmaları. Türkiye'deki diğer özel Fransız okulları MEB'e bağlı ve Fransızca eğitim verseler de müfredat olarak Türk eğitim sistemine tabiiler. Ben Fransa'da eğitim aldım ve çocuklarımin da benim aldığım eğitime benzer bir sistemde yetişmesini istedim.

Öğretmenlerin ve idari kadronun tamamı Fransızca konuşuyor ve eğitim tamamen Fransız müfredatına göre veriliyor. Okul MEB'e bağlı değil, doğrudan Fransız eğitim sistemine bağlı olarak çalışıyor.

Ücretler her yıl yeniden belirleniyor. Genelde çok değişken değil. Ama bu sene yanlış hatırlamıyorsam yaklaşık %20 civarında bir artış oldu. Güncel ücretleri size ayrıca iletebilirim.

2. Fransa'nın size sağladığı olanaklar neler ve şartları neler?

Fransız Konsolosluk'u'nun yurt dışında yaşayan Fransız vatandaşları için burs imkanları bulunuyor. Bu burslar ailenin gelir durumuna göre değerlendiriliyor ve okul ücretlerinin belirli bir kısmını karşılayabiliyor.

Pierre Loti'ye kayıt yaptırabilmek için temel şartlardan biri Fransız vatandaşlığına sahip olmak. Bunun yanında bazı Avrupa Birliği ülkelerinin vatandaşları da kabul edilebiliyor. Ancak sadece Türk vatandaşı olan öğrenciler için kayıt imkanı bulunmuyor.

3. Neden ayrı okullara gidiyorlar?

Maalesef geçen yıl alınan bir karar nedeniyle. MEB'in düzenlemesi sonrasında çifte vatandaş olan çocukların Pierre Loti'ye kayıtları konusunda kısıtlamalar getirildi. Bu nedenle küçük kızımızı bu yıl Ataşehir'de MEB'e bağlı bir okula kaydettirmek zorunda kaldık.

4. Fransız okulu ile Türk okulu arasında fark var mı?

Bence oldukça büyük farklar var ama tabii bu tamamen benim kişisel görüşüm.

Ben Türkiye'deki eğitim sistemini hiçbir zaman çok sevmedim. Bu yıl kızımın 1. sınıf deneyimiyle bunu daha yakından görme fırsatım oldu. Özellikle ödev yükü beni oldukça şaşırttı. Birinci sınıftaki bir çocuğun tek başına yapmasının mümkün olmadığı proje ödevleri veriliyor ve bunların çoğunda velinin ciddi şekilde devreye girmesi gerekiyor. Sürekli ödev, proje ve değerlendirme baskısı olduğunu hissettim.

Fransız sisteminde ise özellikle ilkokulun ilk yıllarında çocuğun yaşına uygun ilerleniyor. Daha az ödev veriliyor ve velinin yapmak zorunda kalacağı türden projeler pek olmuyor. Amaç daha çok çocuğun derste öğrenmesi, okula seyerek gitmesi ve kendi başına çalışma alışkanlığı kazanması. Çocukların merak duygusunu ve düşünme becerilerini geliştirmeye daha fazla önem verildiğini düşünüyorum.

Ayrıca Fransız sisteminde ezberden ziyade yorumlama, sorgulama ve mantık yürütme ön planda. Ben şahsen bu yaklaşımı çocukların gelişimi açısından daha faydalı buluyorum.

Tabii ki her iki sistemin de güçlü ve zayıf yönleri vardır; bu tamamen ailelerin beklentilerine bağlı. Ancak benim kişisel tercihime göre Fransız eğitim sistemi çocukların üzerindeki akademik baskıyı daha dengeli yönetiyor.

5. Galiba küçük olanı tekrar Fransız okuluna gönderecektmişsiniz. Gönderebilmek için ne yapmanız gerekti?

Evet, tekrar Pierre Loti'ye dönebilmesi için Türk vatandaşlığından çıkıp Mavi Kart'a geçtik. Mevcut mevzuat çerçevesinde kayıt işlemlerini ancak bu şekilde tamamlayabildik. Süreç biraz uzun ve yorucu oldu ama sonunda kayıt hakkını elde edebildik.

Küçük kızım önümüzdeki yıl Pierre Loti'ye dönecek ve 1. sınıfı yeniden okuyacak. Bu da aslında okulun tek başına verdiği Fransızca eğitimin, onun Fransızca seviyesini koruması açısından yeterli olmadığını gösteriyor.

Ben kendi çocukluğumla kıyasladığımda önemli bir fark görüyorum. Fransa'da eğitim alırken evde tamamen Türkçe konuşuyorduk, okulda ise Fransızca. Anne ve babam eğitim hayatım boyunca ödevlerime hiç yardımcı olmadılar. Buna rağmen eğitim hayatıma sorunsuz şekilde devam ettim ve üniversite diplomamı aldım.

Bu nedenle bana göre dil öğreniminin ve akademik gelişimin temel sorumluluğu okulda olmalı. Velilerin destek olması elbette önemli, ancak sistemin sürekli veli desteğine ihtiyaç duyacak şekilde kurgulanmasını doğru bulmuyorum.

Diğer okullar hakkında yorum yapamam çünkü deneyimim yok. Ancak Ataşehir'de devam ettiğimiz okuldan şahsen ne eğitim kalitesi ne de organizasyon açısından memnun kaldım. Bu tamamen bizim yaşadığımız deneyime dayanan kişisel görüşüm. Elbette farklı ailelerin farklı deneyimleri olabilir.

...

Bugün Türkiye'de tartışmamız gereken şey hangi okulun daha iyi olduğu değildir. Tartışmamız gereken şey, neden bütün çocuklar için aynı nitelikte, ücretsiz, bilimsel, laik ve kamusal bir eğitim hakkını hâlâ güvence altına alamadığımızdır.

Çocukların iyi bir eğitime erişebilmesi ailelerin gelir düzeyine, vatandaşlık statüsüne, yaşadıkları semte ya da alternatif arayışlara bağlı olmamalıdır.

1.

<https://www.aa.com.tr/tr/egitim/mebden-yabanci-ulke-okullarina-iliskin-aciklama/3300223>

2.

<https://www.milliyet.com.tr/gundem/yabanci-okul-krizi-mebden-yeni-aciklama-4-maddelik-anlasma-7168963>

YEMİŞİM SİZİN SINAV GÜVENLİĞİNİZİ

Tanyel Süzer

Türkiye’de sınav güvenliği yaklaşımı aslında devletin kendi yarattığı güvensizliğin bedelini yurttaşlarına ödetme sürecidir.

1999 Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS), sınav sorularının bulunduğu çuvaldan kitapçık çalındığının tespit edilmesi üzerine iptal edilerek ileri bir tarihe ertelenmek zorunda kaldı. 2010’da ise sınav sorularının usulsüz biçimde elde edilerek örgütlü şekilde dağıtıldığı iddiaları gündeme geldi. Sonraki soruşturmalar, 2005-2013 yılları arasında hem kamu görevlisi sınavlarında hem de üniversite giriş sorularında sistematik sızdırmalar yapıldığını gösterdi. Bu sızdırmaların arkasında, devlet kademelerine sızmış, kendi çıkarlarını devletin ve halkın çıkarlarının önünde tutan cemaat yapılanmalarının olması kimseyi şaşırtmadı.

Saray rejimi sürecindeki güvenlik meselesini, iktidarın özenle yetiştirdiği, yerleştirdiği kadroların neden olduğu çok kritik bir ihlal üzerinden ele alalım. FETÖ’nün “kozmik oda” davası, devlet kademelerine sızmış yapılanmaların nasıl çalıştığını çarpıcı biçimde ortaya koydu. Milli İstihbarat Teşkilatı’nın en gizli belgelerinin sızdırıldığı bu süreçte dönemin MİT Müsteşarı Hakan Fidan’ın sonsuz yetkisi ve büyük sorumlukları vardı. Ancak bu büyük skandala rağmen kendisi Dışişleri Bakanı koltuğuna oturtuldu. Saray rejiminde devlet içinde örgütlenen yapıların devlet güvenliğini, toplum çıkarlarını ve hakkaniyeti değil yalnızca kendi varlıklarını ve iktidarlarını önceliklendirdiklerini çokça görmüşüzdür.

Türkiye’de eğitim, kamu personeli alımı ve mesleki yeterlik sınavlarını uluslararası standartlarda, geçerli, güvenilir ve adil bir şekilde düzenlemekle görevli ÖSYM (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi)’nin, idari ve mali özerkliğe

sahip kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurum olduğu iddia edilmektedir. Peki başkanını Cumhurbaşkanı'nın atadığı bir kurumun bağımsız olma ihtimali var mıdır? Aynı şekilde artık Türkiye'de bağımsız bir Üniversite yönetimi kalmış mıdır? Seçimlerine müdahale edemedikleri ve kontrol altına alamadıkları üniversitelere kayyum atanmıyor mu?

Sınav güvenliği önlemleri, elbette ki meşru bir gereklilik olarak ele alınmalıdır. Sınavın adil bir ortamda yapılabilmesi ve adayların haklarının korunması için gerçek anlamda güvenli bir süreç zorunludur. Ülke gençlerinin geleceği kayyum yönetimli üniversitelere girebilmek için, saray rejimi tarafından atanmış ÖSYM başkanının kontrolündeki sınavları kazanmalarına bağlıdır. Ancak bugün Türkiye'de uygulanan sözde güvenlik önlemlerine bakıldığında sınava giren adayların sinir sisteminin bozulmasından başka bir işe yaramadığı çok açıktır.

İktidar, bu iç çürümeyi örtbas etmek ya da rakiplerinin sırtına yüklemek için her seferinde aynı stratejiyi devreye sokmaktadır: konuyu uçlara taşıyarak ajite eder. “Bakın biz güvenliği ne kadar ciddiye alıyoruz” mesajını seçmenine sunar. “-Su şişesindeki etikete kadar düşündük, bizden hiçbir şey kaçmaz.” demeye çalışır. Kimileri bunu yer. Ancak bu mesajın ardında gerçek bir güvenlik kaygısı değil, başarısızlıkları perdelemek için kurulmuş, toplumu aptal yerine koyan bir rezil gösteridir.

Teknolojik cihazların sınav salonuna alınmaması, toplumun büyük çoğunluğunun kabul edeceği makul bir önlemdir. Ama işte sorun tam da burada başlamaktadır: bozuk para, araba anahtarı, toka, küpe, yüzük... Bunların sınava alınmaması bir güvenlik tedbiri olarak sunuluyor. Küpesine yerleştirilmiş alıcı-verici düzeneği yapabilecek, sınav sorularını anlık iletebilecek teknolojik donanım ve bilgiye sahip biri, bu sınavlara girmeye ihtiyaç duyar mı gerçekten?

Büyük şehirlerde sınav merkezine araçla gitmek zorunda kalan, yanında kimse olmayan adaylar için araç anahtarını nereye bırakacakları bir sorun haline geldi. Artık okul bahçelerinde emanetçiler oluşturuluyor. Yani devlet önce sorunu yarattı, sonra tüm sorumluluğu adaylara yükledi, çözümü de “Kendiniz bulun” dedi.

Hele su şişelerinin etiketlerinin soyulması zorunluluğu! En hafif ifadeyle sınava giren herkesi küçük düşürmek, kişisel hissiyatım ise gözümüzün içine baka baka bizimle alay etmektir. Milyonlarca insan aylarca emek vermekte, binlerce soru çözüp o sınav gününe adeta hayatını bağlamaktadır. Bu ülkenin insanlarına yapılan muamele, hepimizi baştan olası bir hile/hırsızlık/dolandırıcılık şüphelisi olarak kabul etmekten başka bir şey değildir.

Sınav süresince yanında yiyecek bulunduramamak ve tuvalete gidememek, insan haklarıyla bağdaşmaz bir uygulamadır. Elbette, paketli gıdaların çıkardığı ses diğer adayları rahatsız edebilir ve bu makul bir kaygıdır. Ancak sınav sabahı

tansiyonu düşmüş ya da kan şekeri sert iniş yaşamış birine yanındaki simiti/ poğaça çöpe atmasını söylemek hepimizin kişiliğine saygısızlık, onurumuza bir saldıridir. Bir de bu yaklaşımları “kurallar böyle” diye açıklayan görevlilerin bu insanlık dışı tutumları “sınav güvenliği” gerekçesiyle savunması, bize kabul ettirmeye çalışmaları tam bir absürtlüktür. O sınavlara giren herkes, geleceğini, en az gelecek bir yılını, o iki buçuk, üç saate bağlamaktadır.

Küpesi çıkmadığı için sınava alınmayan genç bir insan, bir yıllık emeğini kaybettiğinde bunu uygulayanların en küçük bir rahatsızlık duymaması “ekmek aslanın ağzında” diyerek tüm toplumu kendi çıkarının peşine düşüren sistemin sonucudur. Zaten saray rejiminde iktidar yanlılarının kendilerine benzemeyen, kendi kurdukları yozlaşmış sisteme uyum sağlamayan insanların hayatlarını çalmaları, karatmaları bir rutin haline gelmiştir.

Sınav saatinden on beş dakika önce kapıların kapanması da bu tablonun parçasıdır. Bir dakika geç kalan aday, aylarca harcadığı emeği, çözdüğü binlerce soruyu bir anda sıfırlar. Tüm sorumluluk bireyin sırtına yüklenir. “Madem sınav senin için önemli, bizim kurallarımıza uyacaksın!” Sistemin hiç sorumluluğu yoktur. Sistem yalnızca denetler, yargılar ve cezalandırır.

1990’lı yıllarda sınava girenler hatırlar: aile büyükleri torbalara okunmuş şekerler, bereketli olsun diye pirinçler koyardı. Uğurlu olduğuna inandığımız kalemle girerdik sınava. Sevdiğimiz yiyecekleri yanımıza alabilirdik. Çok sıkıştıysak gözetmen eşliğinde tualete bile gidebilirdik. O dönemin sınavlarında da aksaklıklar vardı, güvenlik sorunları vardı. Ama adaya biçilen rol bir şüpheli değil, bir adaydı. Sınava girecek adayların aklından ne sıra arkadaşının, ne de koca devletin sınav sorularını çalacağı aklından geçmezdi. Hele ki su şişesinin etiketine kopya yazmak...

Bugün durum tersine döndürüldü. Bu tersine dönüşün asıl nedeni ise devlet içi güvensizliktir. Sorular dışarıdan değil, içeriden sızdırılmıştır. Sistemin kendisi bozulmuştur. Ancak bedeli dışarıdaki herkes öder.

Devlet çalarken toplumda “biz ne yapalım” anlayışı gelişebilir. Cezasızlık, yalnızca suçu değil yalnızca haksızlığı değil, toplumun bütününe dönüştürür. Emeği değersizleştirir. Hak ederek bir yerlere gelmeyi anlamsız kılar. Ve ahlaki çürümeyi toplumun her kesimine, her ilişkisine, her kurumuna sızdırır.

Bu absürtlüklere sustukça cesaretleniyorlar. Emanetçi uygulaması geldi, yarın başka bir şey gelecek. Suskunluk onay anlamına gelir. Sınav salonunun kapısında küpesiyle boğuşan gencin de, tansiyonu düştüğü için bir bardak ayrana ihtiyaç duyan kişinin de sesi olmalıyız. Yiyeceğin kutsal olduğunu, bir simitin çöpe atılamayacağını, sınav süresince rahat hissetmek için saçımızı istediğimiz tokayla toplayabileceğimizi, bir şişe sodanın sınav hararetini söndüreceğini sınav merkezlerinin kapısında görevlendirilmiş kolluk güçlerine de, ÖSYM’ye de, iktidara da anlatmalıyız. “-Siz soruları çalmayın. Biz çalışır kazanırız.”

ENGELLİ ÇOCUKLARI DEĞİL, EĞİTİM SİSTEMİNİ DEĞİŞTİRMEK ZORUNDAYIZ

Ayrin

Engelli çocukların eğitim hakkı, yalnızca okul kaydıyla ya da sınıfta fiziksel olarak bulunmakla güvence altına alınamaz. Bir çocuğun eğitime gerçekten erişebilmesi; okula güvenle ulaşabilmesi, sınıfta desteklenmesi, müfredata erişebilmesi, akranlarıyla eşit ilişki kurabilmesi, sınavlarda ihtiyacına uygun düzenlemelerden yararlanabilmesi ve bütün bu süreçlerin ailenin kişisel mücadelesine bırakılmadan kamusal bir sorumluluk olarak örgütlenmesiyle mümkündür.

Bugün Türkiye’de engelli çocukların eğitim deneyimi bize sorunun çocuklarda değil, çocuklara göre düzenlenmeyen eğitim sisteminde olduğunu söylemektedir.

Mevzuatta engelli çocukların eğitim hakkı açık biçimde tanınmaktadır. Anayasa, Engelliler Hakkında Kanun, özel eğitim mevzuatı ve Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, devletin engelli çocuklara eşit, erişilebilir ve kapsayıcı eğitim sağlama yükümlülüğünü ortaya koymaktadır. Ancak kâğıt üzerinde tanınan hak ile okulun gündelik gerçekliği arasında ciddi bir mesafe vardır. Bu mesafe okul servisinde, erişilebilir olmayan tuvalette, uygulanmayan BEP’te, öğretmenin yalnız bırakıldığı sınıfta, akran ilişkilerinde

ve sınav salonunda yeniden karşımıza çıkmaktadır.

Bu nedenle engelli çocukların eğitimde yaşadığı sorunları yalnızca özel eğitim hizmetlerinin eksikliği olarak görmek yetersizdir. Mesele, eğitim sisteminin en baştan “standart çocuk” varsayımıyla kurulmuş olmasıdır. Bu sistemde aynı sırada oturmak eşitlik sayılmakta, aynı sınava girmek adalet gibi sunulmakta, aynı müfredata tabi olmak tarafsızlık olarak kabul edilmektedir. Oysa çocukların bedensel, duyuşsal, zihinsel, nörogelişimsel ve sağlıkla ilişkili ihtiyaçları farklıdır. Eşitlik, herkese aynı şeyi vermek değil, her çocuğun eğitime gerçek anlamda katılabilmesi için gereken koşulları sağlamaktır.

Son yıllarda özel eğitim alanında sayısal bir büyüme yaşandığı doğrudur. Daha fazla engelli çocuk okula kayıt olmakta, kaynaştırma eğitimi daha yaygın bir model olarak uygulanmakta, merkezi sınavlarda okuyucu, kodlayıcı, ek süre ve ayrı salon gibi düzenlemeler daha görünür hale gelmektedir. Ancak tek başına sayısal büyüme nitelikli ve eşitlikçi bir eğitim sağlamaz. Çocuğun okul listesinde görünmesi, eğitim hakkına gerçekten eriştiği anlamına gelmediği gibi sınava alınması da sınavın adil olduğu anlamına gelmemektedir.

Bugün kaynaştırma eğitimi, Türkiye’de özel eğitim politikasının ana modellerinden biri haline gelmiş durumda. Fakat uygulamada kaynaştırma çoğu zaman çocuğun sınıfa yerleştirilmesiyle sınırlı kalıyor. Kalabalık sınıflarda, destek personeli olmadan, yeterli materyal sağlanmadan, öğretmene uygulamalı destek verilmeden, akran zorbalığına karşı etkili mekanizmalar kurulmadan yürütülen kaynaştırma, kapsayıcılık değil, çocuğu kalabalığın içinde yalnız bırakma pratiğine dönüşmektedir.

Kaynaştırma eğitiminin gerçek anlamda kapsayıcı olabilmesi için yalnızca çocuğun sınıfa alınması değil, sınıfın da çocuğa göre hazırlanması gerekir. Öğretmenin çocuğun ihtiyaçlarını bilmesi, sınıf içi materyallerin uyarlanması, akranların bilgilendirilmesi, rehberlik servisinin aktif çalışması, okul yönetiminin süreci izlemesi ve aileyle düzenli iletişim kurulması gerekir. Bunların hiçbirisi “ekstra iyi niyet” değil, eğitim hakkının doğal parçasıdır.

Bir çocuğun diğer çocuklarla aynı sınıfta bulunması elbette önemlidir. Ancak görme engelli bir çocuk için erişilebilir materyal yoksa, işitme engelli bir çocuk için iletişim desteği sağlanmıyorsa, bedensel engelli bir çocuk okul içinde bağımsız hareket edemiyorsa, otizmlili bir çocuk sosyal iletişimde desteklenmiyorsa, süregelen hastalığı olan bir çocuğun devamsızlık ve sınav süreçleri ihtiyacına göre düzenlenmiyorsa, orada eşit eğitimden söz edilemez.

Bu eşitsizliğin en görünür olduğu alanlardan biri Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, yani BEP süreçleridir. BEP, engelli çocuğun eğitim hakkının kişiselleştirilmiş güvencesi olmalıdır. Çocuğun güçlü yanları, ihtiyaçları, destek gereksinimleri, öğrenme hedefleri ve değerlendirme yöntemleri bu programla belirlenmelidir. Fakat sahadaki deneyimler, BEP’in çoğu zaman bir hak belgesi olmaktan çıkıp bürokratik bir forma dönüştüğünü göstermektedir.

Öğretmenler BEP hazırlama ve uygulama konusunda çoğu zaman yalnız bırakılmaktadır. Zaman zaman RAM (Rehberlik ve Araştırma Merkezi) raporları öğretmene zamanında ulaşmamaktadır. Okul idaresi, rehberlik servisi, aile ve öğretmen arasında düzenli ve şeffaf bir koordinasyon kurulamamaktadır. Böylece çocuğun eğitim hakkı, işleyen bir kamusal sistemin güvencesi altında değil, öğretmenin kişisel çabasına, ailenin takibine ve okulun inisiyatifine bırakılmaktadır.

BEP'in yalnızca hazırlanması da yeterli değildir. Programın sınıf içinde gerçekten uygulanıp uygulanmadığı, çocuğun gelişimine göre güncellenip güncellenmediği, sınav ve değerlendirme süreçlerine yansıyor yansımadağı düzenli olarak izlenmelidir. Aksi halde BEP, çocuğu destekleyen bir eğitim aracı değil, dosyada bulunması gereken bir evraka dönüşmekte, bu da hak temelli eğitim anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Eğitim hakkı, takip eden ailenin çocuğuna tanınıp takip edemeyen ailenin çocuğundan esirgenen bir hak olarak kabul edilemez.

Ailelerin ve öğretmenlerin deneyimleri de bu tabloyu doğrulamaktadır. Engelli çocukların eğitim hakkı çoğu zaman mevzuatta tanımlı olsa da uygulamada ailelerin sürekli takibine bırakılmış bir sürece dönüşmektedir. Her adımı izlemek zorunda kalan aile yoksa sistem işlememekte; bu durum, eğitim hakkının kamusal bir güvence olmaktan çıkıp ailenin mücadele kapasitesine bağlı hale geldiğini göstermektedir.

Bu noktada karşımıza çıkan şey yalnızca teknik bir koordinasyon eksikliği değildir. Asıl mesele, devletin kendi sorumluluğunu ailelerin omzuna yıkmasıdır. Aile çocuğunun hakkı için ne kadar ısrar ederse sistem o kadar işlemekte; ısrar edemeyen, süreci takip edemeyen, bilgiye ve kuruma erişemeyen ailelerin çocukları ise daha baştan geride bırakılmaktadır. Böyle bir düzende eğitim hakkı, herkes için eşit bir kamu hizmeti olmaktan çıkıp, ailenin bilgisine, zamanına, ekonomik gücüne ve mücadele kapasitesine bağlı hale gelmektedir.

Bu durum özellikle yoksul aileler açısından daha ağır sonuçlar yaratmaktadır. Çünkü hak arama süreçleri zaman, bilgi, ulaşım, iletişim ve çoğu zaman ekonomik kaynak gerektirir. Rapor almak, kuruma gitmek, okul idaresiyle görüşmek, sınav başvurularını takip etmek, itiraz dilekçesi yazmak, yeniden değerlendirme talep etmek her aile için aynı ölçüde mümkün değildir. Dolayısıyla eğitimde engellilik meselesi aynı zamanda sınıfsal bir meseledir.

Sınav sistemi de engelli çocuklar açısından ayrı bir eşitsizlik alanı yaratmaktadır. Türkiye'de merkezi sınavlar hâlâ büyük ölçüde "standart öğrenci" varsayımıyla düzenlenmektedir. Oysa engelli çocukların ihtiyaçları standart değildir. Görme engelli, işitme engelli, bedensel engelli, zihinsel engelli, otizmlı, disleksili, dikkat eksikliği olan, süregelen hastalığı bulunan ya da ağır destek ihtiyacı olan çocukların sınav koşulları birbirinden farklıdır. Buna rağmen sınav sistemi

çoğu zaman farklı ihtiyaçları tanımak yerine herkesi aynı kalıba sokmaya çalışılmaktadır.

Sınavlarda sağlanan düzenlemeler çoğu zaman “kolaylık” gibi anlatılmaktadır. Oysa ek süre, okuyucu, kodlayıcı, erişilebilir soru kitapçığı, ayrı salon, uygun masa, dinlenme arası ya da sağlık ihtiyacına uygun düzenleme birer ayrıcalık değildir. Bunlar, eşit olmayan koşullarda aynı sınava giren çocuklar için adaletin asgari koşullarıdır. Bu düzenlemelerin amacı çocuğa avantaj sağlamak değil, sistemin yarattığı dezavantajı azaltmaktır.

Fakat uygulamada aileler bu haklara erişmek için tekrar tekrar belge toplamak, rapor yenilemek, okul idaresiyle, RAM’la ve sınav kurumlarıyla görüşmek zorunda kalmaktadır. Çocuğun ihtiyacı zaten biliniyor olsa bile, sınav sürecinde bu ihtiyaç yeniden kanıtlanması gereken bir duruma dönüşmektedir. Böylece sınav hakkı da eğitim hakkı gibi bürokratik bir mücadeleye dönüşmektedir.

Oysa sınav sistemi çocuğu belirsizlik içinde bırakmamalıdır. Tanılanmış ihtiyacı olan her çocuk için gerekli sınav düzenlemeleri otomatik, güvence altına alınmış ve denetlenebilir bir hak olarak uygulanmalıdır. Çocuk sınav günü “acaba düzenlemem yapılmış mı” kaygısı yaşamamalı; aile sınavdan önce kurum kurum dolaşmak zorunda kalmamalıdır. Sınavın adil olabilmesi için sınav öncesi, sınav anı ve sınav sonrası bütün süreçler erişilebilir biçimde planlanmalıdır.

Bu sistemde engelli çocuk çoğu zaman başarısız olduğu için değil, ihtiyaç duyduğu destek sağlanmadığı için geride bırakılır. Uyarlanmamış müfredat, erişilemeyen ders materyali, kalabalık sınıf, yetersiz rehberlik hizmeti, uygun sınav ortamının sağlanmaması, okulun fiziksel koşulları ve ailenin sürekli mücadele etmek zorunda bırakılması, çocuğun eğitim yaşamını belirleyen gerçek engellerdir.

Engelli kız çocukları, yoksul ailelerden gelen engelli çocuklar, kırsalda yaşayanlar, ağır destek ihtiyacı olanlar ve süreğen hastalığı bulunan çocuklar için bu eşitsizlik daha da derinleşmektedir. Fiziksel erişilebilirlik eksikliği, bakım emeğinin aileye ve çoğu zaman kadınlara yüklenmesi, toplumsal cinsiyet rolleri, yoksulluk ve güvenli ulaşım sorunları birleştiğinde, engelli çocukların eğitimden kopma riski artmaktadır. Özellikle engelli kız çocukları açısından bu tablo, okuldan uzaklaşma ve ev içine kapanma riskini büyötmektedir.

Bu yüzden engelli çocukların eğitim hakkı yalnızca “özel eğitim” başlığına sıkıştırılamaz. Bu mesele, kamusal eğitimin niteliği, sosyal devletin sorumluluğu, bakım emeğinin örgütlenmesi, yoksullukla mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliği ve çocuk haklarıyla birlikte ele alınmalıdır.

Bugün ihtiyaç duyulan şey, engelli çocukları mevcut sisteme uydurmaya çalışan geçici çözümler değildir. İhtiyaç duyulan şey, eğitim sisteminin engelli çocukların hakları ve ihtiyaçları temelinde yeniden düzenlenmesidir.

Tüm okullar evrensel tasarım ilkesiyle erişilebilir hale getirilmelidir. Rampa, asansör, erişilebilir tuvalet, güvenli ulaşım, okul içi yönlendirme ve destek personeli istisna değil, standart olmalıdır. Erişilebilirlik yalnızca yeni yapılan okullar için değil, mevcut tüm okul binaları için zorunlu bir kamusal sorumluluk olarak ele alınmalıdır. Okulların erişilebilirliği düzenli olarak denetlenmeli, eksikler bütçe yokluğu gerekçesiyle ertelenmemelidir.

BEP süreçleri göstermelik formlar olmaktan çıkarılmalı; uygulanabilir, izlenebilir ve denetlenebilir hale getirilmelidir. Öğretmenlere yalnızca teorik seminerler değil, vaka temelli, sürekli ve uygulamalı mesleki destek sağlanmalıdır. RAM, okul, aile ve öğretmen arasındaki iletişim çocuğun hakkını geciktirmeyecek biçimde hızlı ve şeffaf hale getirilmelidir.

Merkezi sınavlarda engelli çocukların ihtiyaç duyduğu düzenlemeler, ailelerin başvuru maratonuna bağlı olmaktan çıkarılmalıdır. Tanılanmış ihtiyacı olan her çocuk için sınav uyarlamaları otomatik, güvence altına alınmış ve denetlenebilir bir hak olarak uygulanmalıdır. Sınav merkezleri erişilebilir olmalı, çocuklar uzak ve ulaşılması güç merkezlere yönlendirilmemeli, sınav görevlileri engelli çocukların hakları konusunda eğitilmiş olmalıdır.

Ayrıca rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetleri güçlendirilmelidir. Engelli çocukların okul deneyimi yalnızca akademik başarı üzerinden değerlendirilmemeli; akran ilişkileri, okul aidiyeti, güvenlik, zorbalığa maruz kalma, duygusal destek ve sosyal katılım da eğitimin ayrılmaz parçaları olarak görülmelidir. Çocuğun okulda bulunması kadar, okulda nasıl hissettiği de önemlidir.

Engelli çocukların eğitim hakkı piyasaya, hayırseverliğe, okul idaresinin iyi niyetine ya da ailenin mücadele kapasitesine bırakılamaz. Parasız, bilimsel, laik, kamusal ve kapsayıcı eğitim bütün çocuklar için haktır. Bu hakkın engelli çocuklar açısından gerçek hale gelmesi için devletin sorumluluğu açıktır: Sistemi çocuklara göre dönüştürmek.

Engelli çocukların okulda ve sınavda yaşadığı eşitsizlikler kader değildir. Bu eşitsizlikler politik tercihlerle üretilmektedir. O halde çözüm de politiktir.

Engelli çocukları değil, eğitim sistemini değiştirmek zorundayız.